

Verloren grond

Murat Isik

IN MAKKELIJKE TAAL

leeslicht

Moeilijke woorden zijn onderstrept
en worden uitgelegd in de woordenlijst
op pagina 84.

Dit boek heeft het keurmerk Makkelijk Lezen

Mijn geboorte

Mijn verhaal begint hoog in de bergen van Turkije.
Daar ben ik geboren in de zomer van 1953.

Mijn ouders woonden in Sobyen.

Sobyen was een mooi dorp in het oosten van het land. In de zomer was het er altijd erg heet.

In de huizen was het dan niet uit te houden. En de straten waren stoffig en warm.

Daarom gingen de vrouwen en kinderen elke zomer de bergen in. Het vee ging ook mee.

Hoog in de bergen was het heerlijk koel.

Toen mijn moeder ruim zeven maanden zwanger van mij was, wilde ze ook die zware tocht omhoog maken. Mijn vader vond dat geen goed idee.

‘Lieve Asme, blijf deze zomer alsjeblieft in het dorp’, zei hij bezorgd.

Maar mijn moeder was koppig en ging toch.

Want ze vond de zomer in de bergen altijd zo’n leuke tijd.

De vrouwen en kinderen bleven er altijd twee maanden. Een paar mannen gingen mee om tenten op te zetten. Daarna gingen zij weer naar het dorp om op het land te werken.

De vrouwen konden dan de hele dag kletsen in de schaduw.

De kleine kinderen speelden buiten tot het donker werd. En de grotere jongens zorgden voor het vee.

Op die fijne plek ben ik dus geboren. In een tent. Mijn vader was niet bij mijn geboorte. Iemand moest hem uit het dorp gaan halen.

Mijn vader liep zo hard als hij kon, maar hij was toch te laat. Mijn moeder hield me al in de lucht toen hij kwam.

‘Selim, je hebt een zoon!’, zei ze. ‘En deze jongen zal groot en sterk worden!’

Mijn vader was heel blij en hield me voorzichtig vast. ‘Welkom, Miran’, zei hij. ‘Welkom, mijn zoon.’

Eerst waren mijn ouders erg bang dat ik dood zou gaan. Mijn broers Salman en Muse, en mijn zusje Zilda waren ook doodgegaan. Ze waren toen nog heel klein.

In ons dorp was geen dokter. Dus als je ziek werd, kon niemand je helpen.

Daarom waren mijn vader en moeder zo bezorgd. Vooral mijn moeder. Ze was altijd bij mij in de buurt. Ook mijn grote broer Yusuf paste goed op me. Toen ik vijf jaar was, kreeg ik nog een zusje. Ze heette Elida.

Ons huis in Sobyán

In Sobyán woonden we in een groot huis. Ons huis had een plat dak en geen ramen. De zon scheen door een rond gat in het dak naar binnen. Midden in de kamer was een open haard. Ik zat daar graag. Vooral als mijn moeder aan het koken was. Dan rook het heerlijk in huis. Maar in de winter blies de wind het vuur vaak uit. Dan ging ik naar onze stal. Daar was het lekker warm door de koeien, schapen en geiten.

Yusuf zorgde voor ons vee. Soms hielp ik hem. Samen brachten we dan de dieren naar de velden buiten het dorp. Met een dunne stok dreven we ze naar een plek met hoog gras. Ze stonden daar uren in de hete zon te grazen. Mijn broer leerde me dan vechten. 'Je moet je vuisten hoog houden, Miran!', zei hij steeds. Meestal was ik na tien minuten vechten al moe. Ik ging dan een poosje slapen. En mijn broer paste op de dieren.

We hadden een moestuin en een boomgaard bij ons huis. Daar groeiden aardappels, komkommers, tomaten, pruimen en appels. Ook hadden we een stuk grond buiten het dorp. Op die grond verbouwde mijn vader tarwe.

Mijn vader was dus boer.

Maar mijn vader was ook de dengbej van het dorp.

Dat betekent dat hij verhalen vertelde.

Hij had een heel mooie stem. En hij kende erg veel verhalen.

Iedereen luisterde graag naar hem. Soms moesten de mensen zelfs huilen. Zo mooi vonden ze zijn verhalen.

Mijn vader vertelde zijn verhalen meestal in het huis van Ilyas, de blinde buurman. Alle mannen van het dorp kwamen dan naar hem luisteren.

Soms zat ik met mijn vrienden buiten stiekem mee te luisteren.

De verhalen van mijn vader waren echt prachtig.

Mijn vriend Ali

In die tijd was Ali mijn beste vriend.

Wij waren altijd samen. We deden samen klusjes voor mijn moeder. Of we gingen samen zwemmen in het beekje achter het dorp.

Ali woonde in het kleinste huis van het dorp.

Zijn vader was doodgegaan toen Ali vier jaar was.

Ali en zijn moeder en zusje waren arm. Ze hadden geen dieren, en ook geen moestuin. Ze leefden van wat ze kregen van de andere mensen in het dorp.

Ali at vaak bij ons. Soms bleef hij ook bij ons slapen.

Een keer hoorde ik hem 's nachts zacht huilen.

Ik gaf hem een duwtje. 'Wat is er Ali?', vroeg ik.

Ali zei niets.

'Kom op, Ali, wat is er?', vroeg ik weer.

'Soms ... wou ik ... dat jouw ouders mijn ouders waren', zei Ali toen. Hij haalde zijn neus op. Zijn stem trilde. 'Dan had ik een moeder die mij niet sloeg. En dan had ik nog een vader.'

Ali was erg klein. Daarom werd hij geplaagd door andere jongens.

Vooral door Hakan, de zoon van Atilla de slager.

Hakan was een grote, sterke jongen die van vechten hield. We probeerden altijd uit zijn buurt te blijven.

Ook voor zijn vader waren we bang. Daarom liepen we steeds met een grote boog om de slagerij heen. Maar soms kreeg Hakan ons toch te pakken.

Naar school

Toen ik 10 jaar was, werd ik op een ochtend wakker van een vreemd geluid.

Het was een auto die het dorp binnenreed.

Snel stond ik op en rende naar het dorpsplein.

Daar stonden al veel mensen bij een zwarte auto.

Een deftige man stapte langzaam uit de auto.

De muhtar van het dorp liep naar hem toe.

De mannen gaven elkaar een hand.

Daarna zei de muhtar tegen ons: 'Dit is meester Zengin. Hij komt uit de stad Trabzon. Hij gaat onze kinderen Turks leren.'

Ik begreep het niet zo goed. Niemand in het dorp sprak Turks. Wij spraken allemaal Zazaki. Dat was de taal van ons volk, de Zaza. Waarom moesten we nu Turks leren?

Mijn vader legde het uit. 'Omdat Turks de taal is die ze in de rest van het land spreken.'

'Maar waarom moet ik het dan leren?', vroeg ik.

Mijn vader dacht even na, en zei: 'Wie weet ga je op een dag naar de grote stad. Om dokter te worden.

Dan is het belangrijk dat je de taal spreekt.

Dus daarom moet jij morgen naar school.'

De volgende dag kwam Ali me ophalen. Het had die nacht gesneeuwd.

Samen liepen we voor het eerst naar school.
De school stond aan de rand van het dorp.
Vroeger woonde er een eenzame man. Op een dag
ging hij weg en kwam niet meer terug.
De muhtar liet van het huis toen een school maken.
En daar gingen we nu naartoe.
Maar we kwamen veel te laat, omdat we onderweg
in de sneeuw gespeeld hadden.

Meester Zengin was al begonnen met de les.
Toen hij Ali en mij zag staan, riep hij iets naar ons.
Hij keek boos.
Maar we konden hem niet verstaan. Dus we wisten
niet goed wat we moesten doen. Ali keek me
vragend aan.
De meester liep met grote stappen op ons af.
Hij gaf ons allebei een klap. En hij duwde ons naar
een bank waarop we moesten gaan zitten.

De meester ging verder met de les. Hij schreef
rare tekens op het bord. En hij sprak steeds in die
vreemde, Turkse taal.
Soms moest een kind naar voren komen. Ik snapte
niet waarom. De meester praatte dan streng tegen
het kind. En hij sloeg hem met een dunne stok op
zijn handen.
Nee, die eerste dag op school was niet leuk!